

Puudega ning psüühikahäirega inimeste huvikaitse ja võimestamine

Käesoleva dokumendiga kutsub Sotsiaalministeerium Teid esitama pakkumust saamaks strateegiliseks partneriks.

Strateegilise partnerluse taotlusvooru kutse

1. ÜLDINFO	
1.1 Taotlusvooru nimetus	Puudega ning psüühikahäirega inimeste huvikaitse organisatsioonide võimestamine
1.2 Taotlusvooru tähtaeg	Sügis 2019
1.3 Strateegilise partnerluse eesmärk	<p>Strateegiline partner on eestvedajaks puudega ning psüühikahäirega inimesi esindatavate katusorganisatsioonide võimestamise ja riigipoolse rahastamise teemal.</p> <p>Partnerlusel on kaks tegevussuunda:</p> <p>Suund 1: puudega inimeste huvikaitse:</p> <ul style="list-style-type: none">organisatsioonide rahastamise korraldamine partnerluse raames eraldatud toetusest;huvikaitsega tegelevate katusorganisatsioonide võimekuse tõstmine ja koostöö arendamine. <p>Suund 2: psüühikahäirega inimeste huvikaitse välja arendamine ning kogukondade võimestamine.</p>
1.4 Kasusaajad	Puudega psüühikahäirega inimesed elukaareüleselt, nende perekonnaliikmed ja lähedased ning kogukonnad (sh kohalikud omavalitsused, tööandjad, abistajad jne). Laiem kasusaaja on kogu ühiskond tervikuna.
1.5 Seotud arengukava ja eesmärgid	<p>Strateegiline partnerlus on seotud järgmiste arengukavade eesmärkidega:</p> <ul style="list-style-type: none">Heaolu arengukava 2016-2013 alaeesmärgiga 3 (inimeste võimalused iseseisvalt toime tulla, kogukonnas elada ning ühiskonnaelus osaleda on tänu efektiivsele õiguskaitsele ja kvaliteetsele kõrvalabile paranenud).Rahvastiku tervise arengukava aastateks 2009-2020 ja koostamisel oleva Rahvatervise Arengukava 2020- 2030 alaeesmärgi inimkeskne tervishoid meetme: ebavõrdsuse vähendamine ja patsientide põhiõigused tervisesüsteemis sekkumised: rahaliste ja mitterahaliste barjääride vähendamine ning patsientide, sealhulgas haavatavate rahvastikurühmade põhiõiguste kaitse tagamise rakendamisega;Laste ja perede arengukava 2012-2020;Vaimse tervise strateegia 2016-2025.
2.	

<p>2.1 Strateegilise partnerluse vajaduse kirjeldus</p>	<p>Eesti ühiskonnas kasvab vanemaealiste ning puudega inimeste osakaal ja üldarv. Kokku moodustasid puudega inimesed 2019.a alguseks juba 12% Eesti elanikkonnast (158 542 inimest), mis on kasvutrend viimaste aastate lõikes. Vanuse kasvades suureneb ka terviseprobleemide tõenäosus. Tervise Arengu Instituudi statistika kohaselt lisandub igal aastal ca 24-26 tuhat uut ambulatoorset psühhiaatrilist haigusjuhtu¹.</p> <p>Töövõimekao põhjustest moodustasid 2017.a 26% vaimse tervise häired, olles sellega teisel kohal mittenakkushaiguste järel.</p> <p>Liitudes 2012. a. puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, võttis Eesti endale kohustuse arendada puuetega inimeste võimalusi iseseisvaks eluks ja täielikuks osalemiseks ühiskonnaelus.</p> <p>Tõhusa õiguste kaitse üks eeldus on ühiskonnagruppide võimalus oma õigusi puudutavatel teemadel kas ise või esindusorganisatsioonide kaudu kaasa rääkida.</p> <p>Eestis on välja kujunenud puuetega v.a psüühikahäirega inimesi ühendavad huvikaitse organisatsioonid, mis on loodud nende huvide ja õiguste esindamiseks. Nende organisatsioonide arv on pidevalt kasvanud, mis on omakorda tinginud ka rahastuse ja huvikaitsetegevuse killustatuse. Seni on riik puuetega inimeste organisatsioonide tegevust toetanud SA Eesti Puuetega Inimeste Fondi kaudu kord aastas. Samuti on organisatsioonidel võimalus erinevatest projektide taotlusvoorudest oma tegevusele rahastust taotleda.</p> <p>Samas on puuetega inimeste organisatsioonide hinnangul nende tegevuste riigipoolne rahastus siiski ebapiisav ja rahastamisega kaasnev bürokraatia liialt koormav eriti väikeste organisatsioonide jaoks². Samuti on organisatsioonide võimekus huvikaitseks erinev ja nende toetamine oma eesmärkide saavutamiseks vajab nii riigi kui ka organisatsioonide seisukohast terviklikumat lähenemist.</p> <p>Ka ei ole kõik vanusegrupid puuetega inimeste huvikaitse organisatsioonides piisavalt esindatud. Noored ei näe puuetega inimeste organisatsioonides enda esindajat/huvikaitset, samuti esindavad organisatsioonid järjest vähem tööealisi inimesi³. Seega tuleb edaspidi senisest enam hõlmata huvikaitse tegevustesse lisaks eakatele ka noori ja tööealisi inimesi.</p> <p>Psüühikahäirega ehk vaimuhaigusega⁴ inimeste ühtset huvikaitse organisatsiooni hetkel Eestis ei ole. Samuti ei ole ühtset huvikaitse organisatsiooni intellektihäirega ehk vaimupuudega inimestele. Eesti Puuetega Inimeste Kojas on esindatud Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliit ja Eesti Autistide Liit.</p> <p>Võrdsete võimaluste puudumine põhjustab ühelt poolt kahju inimesele, kelle õigusi rikutakse, teisalt toob see kaasa kahju kogu ühiskonnale. Kõik inimesed peaksid saama end tunda täisväärtuslike</p>
---	--

¹ Diagnoosid F00-F99 kõik F-diagnoosid (F00-F99) dementsusest kuni käitumis- ja tundeeluhäireteni (klassifikaator on siin: <https://www.kliinikum.ee/psyhhaatriakliinik/lisad/ravi/RHK/RHK10-FR17.htm>),

² Puuetega inimeste organisatsioonide rahastamise ja huvikaitse teostamise uuring, Baltic ID ja Finantsakadeemia 2019, ilmumas

³ Samas

⁴ Vaimuhaigusega inimese tunded, mõtted ja käitumine ei allu haiguse ajal tema tahtele. Vaimuhaiguse puhul on peaaegu kõik haigusjuhud ravitavad. Levinumad vaimuhaigused on depressioon, skisofreenia ja ärevushäired.

	<p>ühiskonnaliikmetena ja end teostada oskuste ja võimete kohaselt. Väheneva rahvastikuga Eesti ei saa endale olemasoleva inimressursi raiskamist lubada.</p> <p>Strateegilise partnerlusega soovime panustada puuetega inimeste ning psüühikahäirega inimeste ja nende lähedaste üle- Eestilise tugeva elujõulise ja aktiivse huvikaitse võrgustiku toimimisse.</p>
<p>2.2 Strateegilise partneri oodatavate ülesannete kirjeldus</p>	<p>Strateegilise partnerluse eesmärgiks on, et partner on võimekas ja kogenud puudega ja psüühikahäirega inimeste organisatsioonide rahastamise korraldamise küsimustes, tal on pikaajaline kogemus selliste organisatsioonide rahastamisest ning koordinatsioonist.</p> <p>Partneri peamised ülesanded on:</p> <p>Suund 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Puudega inimeste katusorganisatsioonide rahastamise korraldamine eraldatud toetusest, selle jätkusuutlik ning võrdsetel alustel lahendamine; • Omal initsiatiivil rahaliste lisavahendite leidmine, sh annetuste kogumine; • Puudega inimeste organisatsioonide omavahelise koostöö ja tõhusama võrgustumise soodustamine ning eestvedamine, et organisatsioonid oleksid tõhusad partnerid oma esindatavate huvide kaitsel; • Puudega inimeste organisatsioonide jõustamine oma huvikaitsetegevusi pikemalt ette planeerima ja mitmekesistama; • Puudega inimeste huvide, seisukohtade ja õiguste nähtavuse tõstmise soodustamine ühiskonnas laiemalt; • Vajaduse korral väiksemahuliste uuringute ja analüüside läbi viimine. <p>Suund 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Partneri(te) leidmine ja rahastamine psüühikahäirega inimeste huvikaitse suuna loomiseks ja tugevdamiseks hõlmates alljärgnevat tegevusi: <ul style="list-style-type: none"> ○ Psüühikahäirega inimeste ja nende lähedaste tugigruppide ning võrgustiku võimestamine sh kogemusnõustamise pakkumine, et psüühikahäirega inimesed oleksid tegusad ja nähtavad elukaare üleselt. ○ Piirkondlikud vaimse tervise foorumite või vaimse tervise huvikaitse loometalgute korraldamine, et leida kaasaegseid ja innovatiivseid lahendusi psüühikahäirega inimeste huvikaitse arendamiseks ning sisendi saamiseks psüühikahäirega inimeste tervise- ja sotsiaalpoliitika kujundamiseks.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Vaimse tervise kriisikaardi koostamise nõustamisteenuse pakkumine koostöös vaimse tervise spetsialistide ja kogemusnõustajatega psüühikahäirega inimestele ning kokku puutuvatele osapooltele (sh tervishoiu- ja sotsiaalteenuse osutajad, kohaliku omavalitsuse töötajad, tööandjad jne). ○ Vaimsest kriisist taastumist ja inimkeskse teenuse osutamist toetava oskusõppe pakkumine vaimse tervise valdkonna professionaalidele. <p>Partner peab ülal loetletud tegevuste tõhusaks elluviimiseks planeerima ja tõhustama ka rahaliste vahendite liikumise organisatsioonide võimestamiseks.</p> <p>Partner esitab koos pakkumusega sellekohase visiooni.</p> <p>Partner võib pakkuda välja lisaks ka muid tegevusi, mis toetavad eespool loetletud põhitegevusi.</p>
<p>2.3 Tegevuste mõõtmise indikaatorid ja oodatavad tulemused</p>	<p>Strateegilise partnerluse <u>projekti edukuse hindamisel</u> kasutatakse pakkumuse tegevustel põhinevaid <u>väljundindikaatoreid</u> ja pakkumises esitatud ettepanekutel põhinevaid ning kokku lepitud <u>tulemusindikaatoreid</u>.</p> <p>Suund 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Puudega inimeste organisatsioonide rahastamine on korraldatud selgelt, võrdsetel alustel ning kulutõhusalt ja mõjusalt. • Puudega inimesi ühendavate organisatsioonide omavaheline koostöö on paranenud (koos korraldatud ürituste, kohtumiste vms kontaktide arv + saavutatud mõju kirjeldus), suurenenud on ühine huvikaitse teostamine. • Huvikaitse võrgustik on võimeline kaasa rääkima ja esitama arvamusi ja ettepanekuid puudega inimesi puudutavate õigusaktide, strateegiate, arengukavade ja/või muudele oluliste valdkonda puudutavate otsuste ja tegevuste parendamiseks. • Partnerluse raames eraldatud rahaliste vahendite vood on suunatud kulutõhusalt ja mõjusalt. Algatatud on projekte täiendavate rahastusallikate leidmiseks. <p>Suund 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leitud on üks või mitu partnerorganisatsiooni, kelle tegevused sisaldavad vähemalt järgmist: <ul style="list-style-type: none"> ○ Psüühikahäirega inimeste ja nende lähedaste tugigruppide ning võrgustiku võimestamine sh kogemusnõustamise pakkumine – koolitatud ja tegevuse on alustanud kuni 25 tugigruppi üle Eesti. ○ Piirkondlikud vaimse tervise foorumid/ vaimse tervise huvikaitse loometalgute korraldamine – kokku on korraldatud vähemalt 6 vaimse tervise huvikaitse talgut (kestusega maksimaalselt kolm päeva) Eesti erinevas paigas. ○ Kriisikaardi koostamise nõustamisteenus on laienenud lisaks Põhja-Eesti Regionaalhaiglale,

	<p>Viljandi Haiglale ja Ahtme Haiglale Tartu Ülikooli Kliinikumi, Pärnu Haiglasse, Tallinna Lastehaiglasse.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Psüühikahäirega isikuid ja nende lähedasi koondav huvikaitsega tegelev organisatsioon, mis kaasab liikmeid üle Eesti, toimib jätkusuutliku katusorganisatsioonina.
2.4 Nõuded taotlejale	<ul style="list-style-type: none"> • Pakkujal peab olema varasem (vähemalt kolm aastat) pikaajaline kogemus puudega inimeste organisatsioonide rahastamise korraldamises ja/või sellealases koordinatsioonis partnerlusega võrreldavas mahus., • Pakkuja peab esitama oma visiooni (max 3 lk) omapoolsetest tegevustest eesmärkide saavutamiseks ja detailse tegevus- ning ajakava. Visioon peab sisaldama tegevuste sisu ning riske ja nende maandamise meetmeid. • Pakkuja peab esitama seniste ja tulevaste partnerorganisatsioonide selge pädevus- ja kogemuskirjelduse, sh organisatsioonide varasema kogemuse kohta viidatud siht- ja sidusgruppidega töötamisel; • Pakkuja peab esitama meeskonnaliikmete CV-d koos nende rolli kirjeldusega partnerluse elluviimisel. Uute meeskonnaliikmete värbamisel esitatakse nende rolli kirjeldus. <p>Pakkuja võib esitada koostööprojekti vastava kogemusega koostööpartneriga.</p> <p>Pakkuja lähtub oma tegevuses võrdse kohtlemise printsiibi rakendumise ning lähtub enda ja partnerluse raames rahastatud organisatsioonide puhul Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu poolt välja töötatud käsiraamatust⁵.</p>
2.5 Tähtaeg ja/või ajakava	01.2020 - 12.2022
2.6 Täitmise koht	Üle-eestiline
2.7 Eelarve:	Kogu perioodil kuni 3 600 000 eurot (sh psüühikahäirega inimeste huvikaitse ning nendega kokku puutuvate kogukondade võimestamisega seotud tegevustele kuni 330 000 eurot).

⁵ Kübar, U. (2011) Hea huvikaitse – kuidas kaasata liitlasi ja mõjutada otsuseid?, EMSL. Kättesaadav internetis: <http://www.ngo.ee/sites/default/files/files/Hea%20Huvikaitse.pdf>